Нейтралітет та його межі

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Принципи замість сторін

Зовнішні спостерігачі іноді називають Сінгапур нейтральним, хоча його власний уряд цього терміна уникає. У заяві міністра перед парламентом 28 лютого 2022 року міністр закордонних справ Вівіан Балакрішнан (Vivian Balakrishnan) виклав доктрину одним реченням: «Замість того щоб обирати сторону, ми обстоюємо принципи».[1] Ідеться про принципи Статуту ООН: суверенітет, територіальну цілісність, мирне врегулювання спорів і заборону застосування сили.

Ця різниця важлива, бо нейтральна держава утримується від позиції в конфліктах між іншими державами. Держава, що обстоює принципи, займає позицію щоразу, коли їх порушують, незалежно від того, хто саме. Сінгапур виступив проти вторгнення В'єтнаму до Камбоджі 1978 року і проти вторгнення Росії в Україну 2022 року з одних і тих самих підстав. Він також

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

займає позиції щодо морського права в Південнокитайському морі, які не завжди до вподоби Пекіну. У підсумку маємо зовнішню політику, передбачувану, але не пасивну.

Між Вашингтоном і Пекіном

Баланс між Сполученими Штатами та Китаєм — головне випробування цієї політики. Сінгапур встановив дипломатичні відносини з Китайською Народною Республікою лише 3 жовтня 1990 року, почасти з огляду на чутливість сусідів. Індонезія, найбільша з них, офіційно відновила власні відносини з Пекіном 8 серпня 1990 року.[23] Економічна співпраця почалася задовго до того. Міжурядові проєкти, як-от Сучжоуський індустріальний парк, погоджений 1994 року, і Тяньцзіньське екомісто, започатковане 2007 року, зробили Сінгапур партнером у розвитку Китаю. У квітні 2023 року два уряди назвали свої відносини всебічним, високоякісним партнерством, орієнтованим на майбутнє.[4]

Водночас Сінгапур приймає ротаційні розгортання американських військових кораблів і купує значну частину військового спорядження у Сполучених Штатах. Кожна зі сторін час від часу випробовувала цей баланс. У листопаді 2016 року митниця Гонконгу затримала дев'ять бронетранспортерів Terrex сінгапурської армії, які поверталися з навчань на Тайвані. Машини повернули лише в січні 2017 року, і цей епізод широко сприйняли як сигнал невдоволення Китаю.[5] Американський тиск набув форми мит та експортного контролю щодо передових технологій, яких сінгапурські компанії мусять дотримуватися (див. розділ H.IV).

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Баланс залишає місце для різних позицій щодо окремих питань. Його суть у тому, що Сінгапур не дозволяє жодній із держав використовувати себе проти іншої і водночас співпрацює з кожною там, де це дозволяють його власні інтереси та принципи. Промова на Діалозі Шангрі-Ла 2019 року сформулювала це так, що з нею погодилися багато азійських урядів: вони хочуть дружити з обома. Для фінансового центру баланс — комерційний актив. Китайські родинні статки, американські керуючі активами та європейські банки можуть працювати в Сінгапурі без відчуття, що діють на території супротивника.

Санкції проти Росії 2022 року

Російське вторгнення в Україну випробувало доктрину так, як жодна попередня подія. 24 лютого 2022 року, у день вторгнення, Міністерство закордонних справ заявило, що Сінгапур «рішуче засуджує будь-яке неспровоковане вторгнення в суверенну країну під будь-яким приводом».[6] Через чотири дні Балакрішнан оголосив у парламенті, що Сінгапур разом із країнами-однодумцями запровадить санкції, і визнав, що вони матимуть ціну для сінгапурського бізнесу та громадян. 2 березня 2022 року Сінгапур став співавтором резолюції Генеральної Асамблеї із засудженням агресії, яку ухвалили 141 голосом проти п'яти при 35 тих, що утрималися.[7]

Самі заходи оголосили 5 березня 2022 року. Вони заборонили експорт до Росії військових товарів, а також певних електронних, комп'ютерних і телекомунікаційних виробів, які могли бути використані у війні. Фінансовим установам заборонили операції з чотирма російськими банками — ВТБ, Внешекономбанком, Промсвязьбанком і банком «Росія», активи

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

яких підлягали заморожуванню. Заборонили також нові придбання цінних паперів і позики, що допомогли б російському уряду чи центральному банку залучати кошти, а також певні операції, пов'язані з Донецьком і Луганським. Під заборону потрапили й операції з криптоактивами, спрямовані на обхід заходів.[8]

Цей крок мав велике значення, бо доти Сінгапур запроваджував санкції на підставі рішень Ради Безпеки ООН. Уряд пояснив відступ від цієї практики російським вето в Раді Безпеки та безпрецедентною тяжкістю нападу. Через два дні Росія внесла Сінгапур до свого переліку недружніх країн. В АСЕАН лише Сінгапур запровадив такі заходи, і це показує, що відданість принципам може переважити його схильність до регіонального консенсусу. Правову основу цих заходів і комплаєнс-навантаження, яке вони створюють для банків і трейдерів, розглядає розділ H.IV.

Цінність здатності скликати

Послідовність дає ще один актив: інші довіряють Сінгапуру проведення своїх найделікатніших зустрічей. 1993 року місто прийняло переговори Ку — Ван (Koo–Wang), перші напівофіційні переговори між представниками двох берегів Тайванської протоки. 7 листопада 2015 року Сі Цзіньпін і Ма Інцзю зустрілися в готелі Shangri-La — це була перша зустріч лідерів обох сторін від 1949 року.[9] 12 червня 2018 року в готелі Capella на Сентосі відбувся перший саміт чинного президента США та лідера Північної Кореї. Згодом Міністерство закордонних справ оцінило витрати Сінгапуру в S$ 16,3 млн.[10]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Діалог Шангрі-Ла, який Міжнародний інститут стратегічних досліджень організовує з 2002 року за підтримки уряду Сінгапуру, став головною щорічною зустріччю міністрів оборони в Азії.[11] Цінність таких подій для фінансового центру полягає в образі міста, де супротивники можуть безпечно зустрітися, де домовленості залишаються конфіденційними, а господар не має прихованих намірів. Цей образ переноситься на арбітражні зали, трастові компанії та приватні банки міста.

Де закінчується нейтралітет

Межі позиції Сінгапуру очевидні: він не може бути нейтральним у конфлікті, який безпосередньо загрожує його власній безпеці чи морським шляхам, від яких він залежить. Він не може ігнорувати американський експортний контроль чи вторинні санкції, бо його банки здійснюють розрахунки в доларах, а компаніям потрібні американські технології. Не може він дозволити собі й відштовхнути Китай, який разом із Гонконгом є його найбільшим експортним ринком і найбільшим окремим джерелом імпорту.[12] Китай також є походженням значної частки капіталу, яким управляють у місті (див. розділ I.II). Тож стратегія балансу діє в дедалі вужчих межах. Якщо суперництво двох держав застигне в блоки, Сінгапур постане перед вибором, якого його дипломатія досі уникала. Ці сценарії розглядає розділ K.V.

Добросусідські відносини теж мають межі, адже навіть в АСЕАН старі питання часом повертаються. Коли 2014 року Індонезія назвала військовий корабель на честь двох морських піхотинців, страчених 1968 року, Сінгапур заборонив цьому судну заходити в його води.[13] Постачання води з Джохору ґрунтується на угоді 1962 року, яка діє до 2061 року і

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

ціноутворення за якою періодично оскаржують.[14] Такі спори ніколи не переривали торгівлю чи фінанси, і це саме по собі свідчить про регіональний порядок, створений АСЕАН. Економічні відносини з Малайзією та Індонезією розглядає розділ I.IV.

Примітки

1. Ministry of Foreign Affairs Singapore, "Ministerial Statement by Minister for Foreign Affairs Dr Vivian Balakrishnan on the Russian Invasion of Ukraine", 28 лютого 2022 р. (mfa.gov.sg, дата звернення: листопад 2026 р.): "Instead of choosing sides, we uphold principles"; світовий порядок, у якому "might is right", був би "profoundly inimical to the security and survival of small states"; малі держави мають уникати "becoming sacrificial pawns, vassal states"; санкції матимуть "some cost and implications" для сінгапурського бізнесу та громадян. ↩

2. Wikipedia, "China–Indonesia relations" (дата звернення: листопад 2026 р.): меморандум про відновлення дипломатичних відносин підписано 8 серпня 1990 р., коли "the two sides declared the formal resumption of the diplomatic relations between China and Indonesia". ↩

3. Wikipedia, "China–Singapore relations" (дата звернення: листопад 2026 р.): офіційні дипломатичні відносини встановлено 3 жовтня 1990 р. (подальше твердження статті, що Сінгапур був останньою країною Південно-Східної Азії, яка визнала КНР, тут не наслідується, оскільки Бруней встановив відносини 1991 р.: Wikipedia, "Brunei–China relations"); угода про спільний розвиток Сучжоуського індустріального парку 1994 р., яку Лі Куан Ю запропонував Чжу Жунцзі 1993 р.; китайсько-сінгапурське Тяньцзіньське екомісто з 2007 р. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

4. Joint Statement between the People's Republic of China and the Republic of Singapore on the establishment of an All-Round High-Quality Future-Oriented Partnership, 1 квітня 2023 р. (mfa.gov.sg). ↩

5. Wikipedia, “China–Singapore relations” (дата звернення: листопад 2026 р.): митниця Гонконгу затримала дев’ять бронетранспортерів Terrex у листопаді 2016 р., повернення оголошено 24 січня 2017 р.; звинувачення Global Times у вересні 2016 р. в тому, що Сінгапур підтримав рішення у справі *Philippines v. China*; Wikipedia, “Foreign relations of Singapore”: машини затримали 23 листопада 2016 р. на контейнерному терміналі Kwai Chung більш ніж на два місяці. ↩

6. Ministry of Foreign Affairs Singapore, “MFA Spokesperson's Comments on the Situation in Ukraine”, 24 лютого 2022 р. (mfa.gov.sg, дата звернення: листопад 2026 р.): Сінгапур “gravely concerned by Russia's announcement”, “strongly condemns any unprovoked invasion of a sovereign country under any pretext” і вважає, що “the sovereignty, independence and territorial integrity of Ukraine must be respected”. ↩

7. Wikipedia, “Russia–Singapore relations” (дата звернення: листопад 2026 р.): Сінгапур став співавтором резолюції Генеральної Асамблеї ООН ES-11/1 від 2 березня 2022 р., ухваленої 141 голосом проти 5 при 35 тих, що утрималися; 7 березня 2022 р. Росія внесла Сінгапур до свого переліку “unfriendly countries”. ↩

8. Ministry of Foreign Affairs Singapore, заява для преси щодо санкцій і заходів експортного контролю проти Росії, 5 березня 2022 р. (mfa.gov.sg, дата звернення: листопад 2026 р.): вторгнення назване “a clear and gross violation of international law” і порушенням Статуту ООН; експортний контроль щодо військових товарів і електронних, комп’ютерних і телекомунікаційних виробів подвійного призначення; заборона операцій із VTB, Vnesheconombank, Promsvyazbank і Bank

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Rossiya із заморожуванням їхніх активів; заборона залучення коштів для російського уряду та центрального банку; обмеження щодо Донецька й Луганська; заборона операцій із криптовалютами, що використовуються для обходу заходів; заходи вжито з огляду на російське вето в Раді Безпеки та "unprecedented gravity" нападу. ↩

9. Wikipedia, "First Ma–Xi meeting" (дата звернення: листопад 2026 р.): зустріч 7 листопада 2015 р. в готелі Shangri-La в Сінгапурі, перша між політичними лідерами обох берегів Тайванської протоки від 1949 р.; Сінгапур обрано як нейтральне третє місце, його уряд допоміг організувати зустріч; 1993 р. Сінгапур приймав переговори Koo–Wang. ↩

10. Wikipedia, "2018 North Korea–United States Singapore Summit" (дата звернення: листопад 2026 р.): саміт 12 червня 2018 р. в готелі Capella на Сентосі; згодом Міністерство закордонних справ оцінило фактичні витрати Сінгапуру в S$ 16,3 млн. ↩

11. Wikipedia, "Shangri-La Dialogue" (дата звернення: листопад 2026 р.): уперше проведений 2002 р. як Asia Security Conference, організатор — International Institute for Strategic Studies, місце — готель Shangri-La; Кабінет міністрів Сінгапуру схвалив підтримку з боку Міністерства оборони. ↩

12. Wikipedia, "Economy of Singapore" (дата звернення: листопад 2026 р.), інфобокс: Китай (разом зі спеціальними адміністративними районами) — найбільший окремий партнер з експорту (28,2 %) та імпорту (14,5 %), після АСЕАН як блоку; базовий рік не зазначено. ↩

13. Wikipedia, "MacDonald House bombing" (дата звернення: листопад 2026 р.): 2014 р. Індонезія назвала військовий корабель KRI *Usman Harun*, Сінгапур заборонив судну заходити в свої води й

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

порти; вибачення командувача збройних сил Індонезії, який згодом заявив, що назву не змінять. ↩

14. Wikipedia, “Malaysia–Singapore relations” (дата звернення: листопад 2026 р.): спори щодо цін на воду за угодами про воду 1961 і 1962 років; права Сінгапуру за угодою 1962 року спливають 2061 р. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com